

Document de Poziție Comun Sistemul Garanție-Returnare pentru recipientele de băuturi în România

12 PRINCIPII CHEIE PENTRU O LEGIFERARE EFICIENTĂ A SISTEMULUI GARANȚIE RETURNARE

Noiembrie 2020

DOCUMENT DE POZIȚIE

Sistemul Garanție-Returnare pentru recipientele de băuturi

Sistemul garanție-returnare este una dintre soluțiile necesare pentru ca resurse considerabile să nu fie utilizate o singură dată, ca mai apoi să ajungă depozitate la groapa de gunoi, incinerate sau să polueze natura.

În cadrul sistemelor garanție-returnare, consumatorul achită o sumă drept garanție pentru recipientul produsului pe care-l achiziționează, sumă care îi va fi rambursată la returnarea recipientului la un punct de returnare.

Prin implementarea unui sistem garanție-returnare și prin crearea stimulentei financiare pentru consumatori, administrațiile locale și centrale din mai multe state au reușit să crească ratele de colectare separată și reciclare.

Sistemul garanție-returnare a fost introdus în legislația românească prin OUG 74/2018, aprobată prin Legea 31/2019. Au fost incluse obligații privind recipientele reutilizabile, combinate cu o creștere de 5% pe an a cotei de ambalaje reutilizabile puse pe piață, care cumulativ trebuie să atingă o rată de 30% până în 2025. Organizațiile semnatare propun completarea legislației în vigoare din 2018 și stabilirea unui obiectiv pe termen lung pentru ambalajele reutilizabile vândute de către comercianții cu amănuntul de 55% până în 2030.

Sistemul garanție-returnare implementat în mod optim are potențial de reducere a importului de deșeuri pentru industria reciclării, de a dezvolta piața de materii prime secundare din România și de a crea oportunități economice la nivel local. Experiențele din alte țări au arătat că este posibil să închidem bucla materialelor reciclabile la nivel național și local și să asigurăm independența aprovizionării cu materiale.

Pentru ca sistemul să fie implementat în mod optim, pe baza celor mai bune practici din alte țări, elementele cheie sunt următoarele:

1. Sistemul de garanție-returnare trebuie să fie **centralizat**.
Argument: Pentru a asigura transparența și aplicabilitatea la scară largă ale sistemului garanție-returnare, trebuie stabilit un operator de sistem centralizat, dedicat, care să îndeplinească obligațiile producătorilor, să organizeze colectarea la nivel național și să raporteze către autoritățile statului.
2. Sistemul garanție-returnare trebuie să fie **autofinanțat, autocontrolat și transparent**.
Argument: Costurile sistemului pot fi acoperite din vânzarea materialelor colectate, din sumele nesolicitate de către consumatori și din taxa de garanție percepută pentru recipientele tuturor produselor puse pe piață. Veniturile vor acoperi inclusiv taxele de manipulare plătite retailerilor, transportul și logistica, precum și cheltuielile de administrare și campaniile de conștientizare. Sistemul garanție-returnare centralizat va asigura transparența totală în ceea ce privește ambalajele puse pe piață și colectate.
3. Sistemul garanție-returnare ar trebui să includă **mai multe tipuri de materiale de ambalaje** (plastic, metal și sticlă) și **o gamă largă de produse** (băuturi, apă îmbuteliată, bere, precum și vin și spirtoase). În cadrul sistemului se va ține o evidență separată pentru fiecare tip de material de ambalaj și **nu va exista nicio subvenționare încrucișată între materiale**.
Argument: Pentru a împiedica poluarea mediului înconjurător, pentru ca ambalajele să nu mai fie aruncate în natură. Fiecare fracție de material ar trebui să aibă centre de cost separate, deoarece reprezintă costuri diferite și au un potențial de venit prin vânzare diferit.
4. **Raportarea** către autoritățile de mediu relevante **per numărul de unități/recipiente** de băuturi colectate, iar nu per volum sau greutate.
Argument: Experiența din alte țări arată că doar în acest mod se vor putea evita tentativele de fraudare ale sistemului, precum contorizarea lichidelor rămase în recipiente. Sistemul garanție-returnare este implementarea integrală a Responsabilității Extinse a Producătorilor (EPR), în cadrul căreia unitatea de ambalaj în sine face obiectul raportării.
5. Recipientele care fac obiectul sistemului garanție-returnare trebuie să fie **marcate cu un simbol reprezentativ**, ușor de recunoscut de către consumator, precum și cu **un cod de bare** specific.

Argument: Identificarea cu ajutorul codului de bare va fi utilizată atât la raportarea cantității de recipiente puse pe piață, cât și la raportarea cantităților colectate prin sistemul garanție-returnare.

6. Guvernul trebuie să fie cel care pune în aplicare și monitorizează sistemul, stabilește **ținte de colectare relevante - minimum 70%- 80% - 90%** în primul, al doilea, respectiv al treilea an de implementare a sistemului garanție-returnare. De asemenea, **nivelul minim al garanției fără TVA** trebuie decis tot de către Executiv.

Argument: Ratele minime de colectare stabilite de către Guvern ar trebui să reflecte potențialul sistemului de colectare, în baza unei motivații financiare reprezentate de valoarea garanției. În majoritatea sistemelor europene, garanția este nepurtătoare de TVA, deoarece obiectivul acesteia este de a motiva cetățenii/consumatorii. Așadar, ea nu generează valoare adăugată.

7. Sistemul garanție-returnare trebuie implementat astfel încât consumatorii să beneficieze de cel mai înalt grad de confort, cu cea mai redusă amprentă de carbon, cu **puncte de returnare ușor accesibile și cu posibilitatea de a returna ambalajul la orice comerciant fără a fi condiționat să îl returneze doar în locația din care l-a achiziționat**. Magazinele mici, inclusiv cele din interiorul benzinăriilor vor avea posibilitatea de a participa voluntar în sistem. Toate locațiile de vânzare cu amănuntul obligate să ia înapoi recipientele pentru băuturi ar trebui să primească compensații financiare de la operatorul sistemului sub forma taxelor de manipulare.

Argument: Experiența altor state a demonstrat că amplasarea punctelor de colectare la distanță convenabilă pentru consumatori încurajează returnarea recipientelor de către aceștia. Colectarea ambalajelor de băuturi în locul de vânzare va duce la reducerea cu 30% a amprentei de carbon, în comparație cu situația colectării separate a acestora. Așa cum se practică în sistemele garanție-returnare standard europene, punctele de vânzare care colectează ambalajele pentru băuturi care fac obiectul sistemului primesc o compensație financiară de la operatorul sistemului. Compensația este denumită comision de manipulare și valoarea acesteia este egală pentru toți comercianții cu amănuntul și calculată per unitate colectată.

8. Sistemul garanție-returnare trebuie să se bazeze pe o **legislație națională precisă și clară**, ce reglementează obligațiile tuturor actorilor implicați, care definește potențialele abateri și decide cu privire la nivelul relevant al **sancțiunilor** nearbitrare.

Argument: Sistemul garanție-returnare implică mai mulți actori la nivel național. De aceea este necesar ca obligațiile fiecărei părți să fie definite, pentru a garanta un impact pozitiv de mediu, cost-eficiența și securitatea sistemului. Nu trebuie să lase loc de interpretare sau să creeze condiții de fraudare.

9. Este recomandat ca sistemul să fie administrat de către **producători și comercianți, prin intermediul unei entități non-profit**.

Argument: Operatorul sistemului garanție-returnare ar trebui să acționeze de o manieră non-profit, pentru a se asigura că nu generează costuri suplimentare din colectarea ambalajelor de băuturi.

- 10. Operatorul sistemului este o Organizație de Transfer a Responsabilității (OTR) dedicată ambalajelor pentru băuturi incluse în sistemul garanție-returnare, iar aceste recipiente nu ar trebui să facă obiectul dublei taxări.** Astfel, prin participarea la sistemul garanție-returnare, producătorii îndeplinesc obligațiile Responsabilității Extinse a Producătorilor (EPR). La data punerii în aplicare a sistemului garanție-returnare vor înceta automat obligațiile producătorilor în cadrul sistemelor EPR existente.

Argument: În cadrul sistemului garanție-returnare, producătorii și importatorii își asumă întreaga responsabilitate asupra deșeurilor de ambalaje de băuturi, din punct de vedere financiar și al organizării/gestionării acestora. În acest fel, sistemul garanție-returnare reprezintă implementarea Responsabilității Extinse a Producătorilor (EPR).

- 11. Sistemul garanție-returnare ar trebui să asigure gestionarea sustenabilă a resurselor prin ecodesign (proiectare sustenabilă), maximizarea colectării separate și reutilizarea sau reciclarea** recipientelor de băuturi.

Argument: De mai multe decenii, toate sistemele garanție-returnare din Europa au implementat principiile gestionării durabile a resurselor prin specificații detaliate privind ambalajele și rate ridicate de colectare separată. În acest mod, cantități substanțiale de materiale reciclabile de bună calitate au devenit o resursă atractivă pentru reciclatori și pentru reutilizare.

- 12. Agenții economici care pun pe piață produse ambalate în recipiente refolosibile să înființeze o organizație de transfer de responsabilitate care să administreze un sistem de compensare centralizată a recipientelor refolosibile și care să raporteze către autoritățile de mediu relevante numărul de unități/recipiente reutilizabile de băuturi puse pe piață și colectate.**

Argument: Pentru a crește cotele de colectare pentru recipientele refolosibile. Experiența altor țări arată că operatorii de sisteme pentru recipiente de unică folosință și pentru cele refolosibile pot coopera și pot folosi la comun infrastructura de colectare, variantă mai accesibilă pentru consumatori și cu aplicabilitate la scară mai largă. În plus, operatorii celor două sisteme **pot coopera, oferind servicii reciproce de compensare.**

ROMÂNIA

ECOLOGICĂ

SNK

ASOCIAȚIA

MăEduc.ro

